

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजन

Contents

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं

TS 4.2.1.1

विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति - हा । गायत्रम् । छन्दः । एति । रोह ।
पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ।
विष्णोः । क्रमः । असि । अभिशस्तिहेत्यभिशस्ति - हा । त्रैष्टुभम् । छन्दः । एति । रोह ।
अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ।
विष्णोः । क्रमः । असि । अरातीयतः । हन्ता । जागतम् । छन्दः । एति । रोह । दिव-
"म् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । 1

TS 4.2.1.2

क्रमः । असि । शत्रूयत इति शत्रु - यतः । हन्ता । आनुष्टुभमित्यानु - स्तुभम् । छन्दः । एति ।
रोह । दिशः । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ।
॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जिति ।
सं - अञ्जन् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी ।
इति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ अग्ने । अभ्यावर्तिन्नित्यंभि - आवर्तिन् । अभीति । नः ।
एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया । प्रजयेति प्र - जया । धनेन ॥ अग्ने । 2

TS 4.2.1.3

अङ्गिरः । शतम् । ते । सन्तु । आवृत इत्या-वृतः । सहस्रम् । ते । उपावृत इत्युप-आवृतः ।
 ॥ तासांम् । पोषेस्य । पोषेण । पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् ।
 । एति । कृधि ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥
 पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ।
 ॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व-प्स्त्रिया । विश्वतः । परि ॥ उदिति । उत्तममित्युत-तमम् । वरुण ।
 पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । 3

TS 4.2.1.4

वीति । मृद्वयमम् । श्रथाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । व्रते । तव । अनांगसः ।
 अदितये । स्याम् ॥ एति । त्वा । अहारुषम् । अन्तः । अभूः । ध्रुवः । तिष्ठ ।
 अविचाचलिरित्यवि - चाचलिः ॥ विशः । त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । अस्मिन् । राष्ट्रम् ।
 अधीति । श्रय ॥ अग्ने । बृहन् । उषसांम् । ऊर्ध्वः । अस्थात् । निर्जग्मिवानिति निः -
 जग्मिवान् । तमसः । ज्योतिषा । एति । अगात् ॥ अग्निः । भानुना । रुशता । स्वङ्ग इति सु
 - अङ्गः । एति । जातः । विश्वा । सद्धानि । अप्राः ॥ सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । 4

TS 4.2.1.5

उपस्थ इत्युप - स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा ।
 । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरिति शुक्र-ज्योतिः । वीति ।
 भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदेने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा ।
 । तपन् । जातवेद इति जात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथो
 इति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह
 । एति । असदः ॥ हसः । शुचिषदिति शुचि - सत् () । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष

- सत् । होताँ । वेदिषदिति वेदि - सत् । अतिथिः । दुरोणसदिति दुरोण - सत् ॥ नृषदिति नृ
- सत् । वरसदिति वर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदिति व्योम-सत् । अब्जा इत्यप्-जाः
। गोजा इति गो-जाः । ऋतजा इत्यृत - जाः । अद्रिजा इत्यद्रि - जाः । ऋतम् । बृहत् ॥ 5

(दिवमनु वि क्रमस्व निर्भक्तः स यन् द्विष्मो विष्णो - र्द्धनेनाग्ने - ऽधम - मस्याः - शुचि-
षथ - षोडश च) (A1)

TS 4.2.2.1

दिवः । परीतिं । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । अस्मत् । द्वितीयम् । परीतिं । जातवेदा इति
जात - वेदाः ॥ तृतीयम् । अपिस्वित्यप्-सु । नृमणा इति नृ - मनाः । अजंसम् । इन्धानः
। एनम् । जरते । स्वाधीरिति स्वा-धीः ॥ विद्म । ते । अग्ने । त्रेधा । त्रयाणि । विद्म ।
ते । सद्यं । विभृतमिति वि - भृतम् । पुरुत्रेति पुरु - त्रा ॥ विद्म । ते । नाम । परमम् ।
गुह्यं । यत् । विद्म । तम् । उत्सम् । यतः । आजगन्थेत्याँ - जगन्थ ॥ समुद्रे । त्वा ।
नृमणा इति नृ - मनाः । अपिस्वित्यप्- सु । अन्तः । नृचक्षा इति नृ-चक्षाः । ईधे । दिवः
। अग्ने । ऊधन् ॥ तृतीयै । त्वा । 6

TS 4.2.2.2

रजसि । तस्थिवाऽसम् । ऋतस्य । योनौ । महिषाः । अहिन्वन् ॥ अक्रन्दत् । अग्निः ।
स्तनयन् ॥ इव । द्यौः । क्षामं । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जत्रिति सं - अञ्जन् ॥ सद्यः ।
जज्ञानः । वीतिं । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी इति । भानुना । भाति ।
अन्तः ॥ उशिक् । पावकः । अरतिः । सुमेधा इति सु - मेधाः । मर्तेषु । अग्निः । अमृतः
। नीतिं । धायि ॥ इयति । धूमम् । अरुषम् । भरिभ्रत् । उदिति । शुक्रेण । शोचिषा ।
द्याम् । इनक्षत् ॥ विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति । 7

TS 4.2.2.3

रोद॑सी इति॑ । अ॒पृ॒णात् । जा॒य॑मानः ॥ वी॒डुम् । चि॒त् । अ॒द्रि॑म् । अ॒भि॒न॒त् । प॒रा॒य॒न्नि॒ति॑
परा - यन् । जनाः॑ । यत् । अ॒ग्नि॑म् । अ॒य॑जन्त । प॒ञ्च ॥ श्री॒णाम् । उ॒दा॒रः । ध॒रु॑णः
। र॒यी॒णाम् । म॒नी॒षा॒णाम् । प्रा॒र्प॑ण इति॑ प्र - अ॒र्प॑णः । सोम॑गोपा इति॑ सोम॑ - गो॒पाः ॥
वसोः॑ । सूनुः॑ । सह॑सः । अ॒प्सि॒स्व॒त्य॑प्- सु । राजा॑ । वी॒ति॑ । भा॒ति॑ । अ॒ग्ने॑ । उ॒ष॒-
सा॑म् । इ॒धा॒नः ॥ यः । ते॑ । अ॒द्य । कृ॒ण॒व॑त् । भ॒द्र॒शो॒च॑ इति॑ भद्र - शो॒चे॑ । अ॒पू॒पम्
। दे॒व । घृ॒त॒व॑न्तमिति॑ घृत - व॒न्त॑म् । अ॒ग्ने॑ ॥ प्रे॒ति॑ । तम् । न॒य॑ । प्र॒त॒रा॒मि॒ति॑ प्र - त॒-
राम् । वस्यः॑ । अ॒च्छ॑ । अ॒भी॒ति॑ । द्यु॒म्नम् । दे॒व॒भ॑क्तमिति॑ दे॒व - भ॑क्तम् । य॒वि॒ष्ठ॑ ॥ ए॒ति॑ । 8

TS 4.2.2.4

तम् । भ॒ज॑ । सौ॒श्र॒व॒से॒षु॑ । अ॒ग्ने॑ । उ॒क्थ॑ उ॒क्थ॑ इत्यु॒क्थे॑ - उ॒क्थे॑ । ए॒ति॑ । भ॒ज॑ । श॒-
स्य॑माने ॥ प्रि॒यः । सू॒र्यै॑ । प्रि॒यः । अ॒ग्ना॑ । भ॒वा॒ति॑ । उ॒दि॒ति॑ । जा॒ते॒न॑ । भि॒न॒द॑त् ।
उ॒दि॒ति॑ । ज॒नि॒त्वैः॑ ॥ त्वा॒म् । अ॒ग्ने॑ । य॒ज॑मानाः । अ॒न्वि॒ति॑ । द्यून् । वि॒श्वी॑ । वसू॑नि ।
द॒धि॒रे॑ । वा॒र्या॑णि ॥ त्व॒र्या॑ । स॒ह । द्र॒वि॒णम् । इ॒च्छ॑मानाः । ब्र॒जम् । गो॒म॑न्तमिति॑ गो
- म॒न्त॑म् । उ॒शि॒जः॑ । वी॒ति॑ । व॒व्रुः॑ ॥ दृ॒शा॒नः । रु॒क्मः॑ । उ॒र्व्या॑ । वी॒ति॑ । अ॒द्यौ॒त्
। दु॒र्म॒र॒ष॒मि॒ति॑ दुः - म॒र॒ष॑म् । आ॒युः॑ । श्रि॒ये । रु॒चा॒नः॑ ॥ अ॒ग्निः॑ । अ॒मृ॒तः॑ । अ॒भ॒व॒त्
। वयो॑भिरिति॑ वयः॑ - भिः॑ । यत् () । ए॒न॒म् । द्यौः॑ । अ॒ज॑नयत् । सु॒रे॒ता॒ इति॑ सु - रे॒ताः॑ ॥ 9

(तृ॒ति॒यै॑ त्वा - गर्भ॑ आ - य॒वि॒ष्ठा॑ऽऽ - य - च॒त्वा॒रि॑ च) (A2)

TS 4.2.3.1

अ॒न्न॑पत् इत्य॒न्न॑ - प॒ते॑ । अ॒न्न॑स्य । नः॑ । दे॒हि॑ । अ॒न॒मी॒व॒स्य॑ । शु॒ष्मि॑णः ॥ प्रे॒ति॑ । प्र॒दा॒ता॒र॒मि॒ति॑
प्र - दा॒ता॒र॑म् । ता॒रि॒षः॑ । ऊ॒र्ज॑म् । नः॑ । धे॒हि॑ । द्वि॒प॒द॒ इति॑ द्वि - प॒दे॑ । च॒तु॑ष्पद इति॑ च॒तुः॑ -
प॒दे॑ ॥ उ॒दि॒ति॑ । उ॒ । त्वा॒ । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः॑ । अ॒ग्ने॑ । भ॒र॑न्तु । चि॒त्ति॑भिरिति॑ चि॒त्ति॑ - भिः॑ ॥

सः । नः । भव । शिवतम इति शिव - तमः । सुप्रतीक इति सु - प्रतीकः । विभावसुरिति
विभा-वसुः ॥ प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् । याहि । शिवेभिः । अर्चिभिरित्यर्चि - भिः
। त्वम् ॥ बृहद्विरिति बृहत् - भिः । भानुभिरिति भानु - भिः । भासन् । मा । हिंसीः ।
तनुवा । प्रजा इति प्र - जाः ॥ समिधेति सं - इधौ । अग्निम् । दुवस्यत् । घृतैः । बोधयत्
। अतिथिम् ॥ एति । 10

TS 4.2.3.2

अस्मिन् । हव्या । जुहोतु ॥ प्रप्रेति प्र - प्र । अयम् । अग्निः । भूतस्य । शृण्वे । वीति
। यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पुरुम् । पृतनासु । तस्थौ
। दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीति । गृहीत् ।
भस्म । एतत् । स्योने । कृणुद्धम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः ।
सुपत्नीरिति सु - पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत् । स्विति । एनम् ॥ अफ्स्वित्यप्
- सु । अग्ने । सधिः । तव । 11

TS 4.2.3.3

सः । ओषधीः । अन्विति । रुद्धयसे ॥ गर्भे । सन् । जायसे । पुनः ॥ गर्भः । असि ।
ओषधीनाम् । गर्भः । वनस्पतीनाम् ॥ गर्भः । विश्वस्य । भूतस्य । अग्ने । गर्भः । अपाम् ।
असि ॥ प्रसद्येति प्र - सद्य । भस्मना । योनिम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ सः सृज्येति
सं - सृज्य । मातृभिरिति मातृ - भिः । त्वम् । ज्योतिष्मान् । पुनः । एति । असदुः ॥ पुनः
। आसद्येत्या-सद्य । सदनम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ शेषे । मातुः । यथा ।
उपस्थ इत्युप - स्थे । अन्तः । अस्याम् । शिवतम इति शिव - तमः ॥ पुनः । ऊर्जा । 12

TS 4.2.3.4

नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह

। रु॒य्या । नी॒तिं । व॒र्त॒स्व । अ॒ग्रे । पि॒न्व॒स्व । धा॒र॒या ॥ वि॒श्व॒प्ति॒येति॑ वि॒श्व - पि॒त्त्रि॒या ।
 वि॒श्वतः॑ । परि॑ ॥ पु॒नः । त्वा । आ॒दि॒त्याः । रु॒द्राः । वस॑वः । समि॒तिं । इ॒न्ध॒ताम् । पु॒नः
 । ब्र॒ह्मा॒णः । व॒सु॒नी॒थेति॑ वसु॒नी॒थ । य॒ज्ञिः ॥ घृ॒तेन॑ । त्वम् । त॒नुवः॑ । व॒र्ध॒य॒स्व । स॒त्याः
 । स॒न्तु । यज॑मानस्य । का॒माः ॥ बो॒धं । नः । अ॒स्य । वच॑सः । य॒वि॒ष्ट । म॒हि॒ष्ठस्य॑ ।
 प्रभृ॑तस्येति प्र - भृ॑तस्य । स्व॒धाव॒ इति॑ स्व॒धा - वः ॥ पी॒य॒ति । त्वः । अ॒न्वि॒ति () । त्वः ।
 गृ॒णा॒ति । व॒न्दारुः॑ । ते । त॒नुव॑म् । व॒न्दे । अ॒ग्रे ॥ सः । बो॒धि । सू॒रिः । म॒घवे॑ति म॒घ -
 वा । व॒सु॒दावे॑ति वसु - दा॒वा । वसु॑पतिरिति वसु - प॒तिः ॥ यु॒यो॒धि । अ॒स्मत् । द्वे॒षा॒ंसि ॥ 13

(आ - तवो - जाँ - नु - षोडश च) (A3)

TS 4.2.4.1

अपे॑ति । इ॒त् । वी॒ति । इ॒त् । वी॒ति । च । स॒र्प॒त् । अ॒तः । ये । अ॒त्र । स्थ । पु॒रा॒णाः
 । ये । च । नू॒त॒नाः ॥ अ॒दा॒त् । इ॒दम् । य॒मः । अ॒व॒सान॒मित्य॑व - सा॒नम् । पृ॒थि॒व्याः ।
 अ॒क्र॒न् । इ॒मम् । पि॒तरः॑ । लो॒कम् । अ॒स्मै ॥ अ॒ग्रेः । भ॒स्मं । अ॒सि । अ॒ग्रः । पु॒री॒षम्
 । अ॒सि । स॒ज्ञा॒न॒मिति॑ सं - ज्ञा॒नम् । अ॒सि । का॒म॒ध॒र॒ण॒मिति॑ का॒म - ध॒र॒णम् । म॒यि । ते
 । का॒म॒ध॒र॒ण॒मिति॑ का॒म - ध॒र॒णम् । भू॒या॒त् ॥ समि॒तिं । याः । वः । प्रि॒याः । त॒नुवः॑ ।
 समि॒तिं । प्रि॒या । हृ॒द॒या॒नि । वः ॥ आ॒त्मा । वः । अ॒स्तु । 14

TS 4.2.4.2

संप्रि॑य इति सं-प्रि॑यः । संप्रि॑या इति सं - प्रि॑याः । त॒नुवः॑ । म॒मं ॥ अ॒यम् । सः । अ॒ग्निः
 । य॒स्मि॒न् । सो॒मम् । इ॒न्द्रः । सु॒तम् । दु॒धे । ज॒ठ॒रे । वा॒व॒शा॒नः ॥ स॒ह॒स्त्रि॒यम् । वा॒जम्
 । अ॒त्यम् । न । स॒प्तिम् । स॒स॒वा॒नि॒तिं स - स॒वान् । स॒न् । स्तृ॒य॒से । जा॒त॒वे॒द इति॑ जा॒त -
 वे॒दः ॥ अ॒ग्रे । दि॒वः । अ॒र्णम् । अ॒च्छं । जि॒गा॒सि । अ॒च्छं । दे॒वान् । ऊ॒चि॒षे । धि॒ष्णि॒याः
 । ये ॥ याः । प॒र॒स्ता॑त् । रो॒च॒ने । सू॒र्य॑स्य । याः । च । अ॒व॒स्ता॑त् । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒न्त इत्यु॑प

- तिष्ठन्ते । आपः ॥ अग्रे । यत् । ते । दिवि । वर्चः । पृथिव्याम् । यत् । ओषधीषु । 15

TS 4.2.4.3

अप्स्वि॒त्यप् - सु । वा । य॒ज॒त्र ॥ येन॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । उरु॑ । आ॒त॒तन्थेत्या॑ - त॒तन्थे॑
। त्वेषः । सः । भानुः । अ॒र्णवः । नृ॒चक्षा॑ इति॑ नृ - चक्षाः ॥ पु॒री॒ष्यासः । अ॒ग्रयः॑ ।
प्रा॒व॒णोभि॑रिति॑ प्र - व॒नेभिः॑ । स॒जोष॑स इति॑ स - जोष॑सः ॥ जुष॑न्ता॒म् । ह॒व्यम् । आहु॑त॒मित्या॑
- हु॒तम् । अ॒न॒मी॒वाः । इषः॑ । म॒हीः ॥ इडा॑म् । अ॒ग्रे । पु॒रु॒द॒श्स॒मिति॑ पु॒रु - द॒श्स॑म् ।
स॒निम् । गोः । श॒श्वत्त॑ममिति॑ श॒श्वत् - त॒मम् । ह॒व॒मा॒नाय॑ । सा॒ध॒ ॥ स्यात् । नः । सू॒नुः ।
त॒न॒यः । वि॒जावे॑ति॑ वि - जा॒वा॑ । अ॒ग्रे । सा । ते । सु॒म॒तिरिति॑ सु॒म॒तिः । भू॒तु । अ॒स्मे इ॒ति॑ ॥ अ॒यम् । ते । यो॒निः । ऋ॒त्वि॒यः । य॒तः । जा॒तः । अ॒रोच॑थाः ॥ तम् । जा॒न॒न् । 16

TS 4.2.4.4

अ॒ग्रे । ए॒ति॑ । रो॒ह॒ । अ॒थ॑ । नः । व॒र्ध॒य॒ । र॒यिम् ॥ चि॒त् । अ॒सि॒ । त॒या॑ । दे॒व॒त॒या॑ ।
अ॒ङ्गि॒र॒स्वत् । ध्रु॒वा । सी॒दु॒ । प॒रि॒चि॒दि॒ति॑ परि - चि॒त् । अ॒सि॒ । त॒या॑ । दे॒व॒त॒या॑ । अ॒ङ्गि॒र॒स्वत्
। ध्रु॒वा । सी॒दु॒ । लो॒कम् । पृ॒ण॒ । छि॒द्रम् । पृ॒ण॒ । अ॒थो॒ इति॑ । सी॒दु॒ । शि॒वा । त्वम्
॥ इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र - अ॒ग्नी । त्वा॒ । बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । अ॒स्मि॒न् । यो॒नौ॑ । अ॒सी॒ष॒दु॒न् ॥ ताः ।
अ॒स्य॒ । सू॒द॒दो॒ह॒स॒ इति॑ सू॒द॒ - दो॒ह॒सः॑ । सो॒म॑म् । श्री॒ण॒न्ति॒ । पृ॒थ॒यः॑ ॥ ज॒न्म॒न् । दे॒वा॒ना॑म्
। वि॒शः॑ । त्रि॒षु । ए॒ति॑ । रो॒च॒ने॑ । दि॒वः ॥ 17

(अ॒स्त्वो - ष॒धीषु॑ - जा॒न - नृ॒ष्टाच॑त्वारि॒ंश॒च्च) (A4)

TS 4.2.5.1

स॒मि॒ति॑ । इ॒त॒म् । स॒मि॒ति॑ । क॒ल्पे॒था॒म् । सं॒प्रि॒या॒वि॒ति॑ सं - प्रि॒यौ । रो॒चि॒ष्णू॑ इति॑ । सु॒म॒-
न॒स्य॑मा॒नावि॑ति॑ सु - म॒न॒स्य॑मा॒नौ ॥ इष॑म् । ऊ॒र्ज॑म् । अ॒भी॒ति॑ । स॒व॒सा॒ना॒वि॒ति॑ सं - व॒सा॒नौ

। समितिं । वा॒म् । म॒नाऽसि॑ । समितिं । व्र॒ता । समितिं । उ॒ । चि॒त्तानि॑ । एतिं ।
अ॒क॒र॒म् ॥ अ॒ग्ने॑ । पु॒री॒ष्य॒ । अ॒धि॒पा इत्य॑धि - पाः । भ॒व॒ । त्वम् । नः॑ ॥ इष॑म् । ऊ॒र्ज॑म्
। यज॑मानाय । धे॒हि ॥ पु॒री॒ष्यः॑ । त्वम् । अ॒ग्ने॑ । र॒यि॒मानिति॑ रयि - मान् । पु॒ष्टि॒मानिति॑
पु॒ष्टि॒-मान् । अ॒सि॑ ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः॑ । सर्वाः॑ । स्वा॒म् । योनि॑म् । इ॒ह । ए॒-
तिं । अ॒स॒दुः ॥ भव॑तम् । नः॑ । स॒म॒न॒सा॒विति॑ स - म॒न॒सौ । स॒मो॒क॒सा॒विति॑ सं - ओ॒क॒सौ । 18

TS 4.2.5.2

अ॒रे॒प॒सौ ॥ मा । य॒ज्ञम् । हि॒सि॒ष्टम् । मा । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मिति॑ य॒ज्ञ - प॒तिम् । जा॒त॒वे॒द॒सा॒विति॑
जा॒त - वे॒द॒सौ । शि॒वौ । भ॒व॒त॒म् । अ॒द्य । नः॑ ॥ मा॒ता । इ॒व॒ । पु॒त्रम् । पृ॒थि॒वी । पु॒री॒ष्य॑म्
। अ॒ग्नि॑म् । स्वे । यो॒नौ । अ॒भाः । उ॒खा ॥ ता॒म् । वि॒श्वैः॑ । दे॒वैः । ऋ॒तुभि॑रित्यु॒तु - भिः॑
। स॒वि॒दा॒न इति॑ सं - वि॒दा॒नः । प्र॒जा॒प॒ति॒रिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व - क॒र्मा । वी॒तिं
। मु॒ञ्च॒तु ॥ यत् । अ॒स्य । पा॒रे । रज॑सः । शु॒क्रम् । ज्योतिः॑ । अजा॑यत ॥ तम् । नः॑ ।
प॒र॒ष॒त् । अती॑तिं । द्वि॒षः॑ । अ॒ग्ने॑ । वै॒श्वान॒र॒ । स्वा॒हा ॥ नमः॑ । स्वि॒तिं । ते । नि॒र॒ऋ॒त॒
इति॑ निः - ऋ॒ते । वि॒श्वरू॒प इति॑ वि॒श्व - रू॒पे । 19

TS 4.2.5.3

अ॒य॒स्मय॑म् । वी॒तिं । चृ॒त॒ । ब॒न्ध॑म् । ए॒तम् ॥ य॒मेन॑ । त्वम् । य॒म्या॑ । स॒वि॒दा॒नेति॑ सं -
वि॒दा॒ना । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त् - त॒मम् । नाक॑म् । अधी॑तिं । रो॒ह॒य॒ । इ॒मम् ॥ यत् । ते । दे॒वी ।
नि॒र॒ऋ॒ति॒रिति॑ निः - ऋ॒तिः । आ॒ब॒ब॒न्धे॒त्या॑ - ब॒ब॒न्ध॑ । दा॒मं । ग्री॒वा॒सु॑ । अ॒वि॒च॒र्त्य॑मि॒त्य॑वि -
च॒र्त्य॑म् ॥ इ॒दम् । ते । तत् । वी॒तिं । स्या॒मि॒ । आ॒यु॑षः । न । म॒द्व्या॑त् । अथ॑ । जी॒वः
। पि॒तु॑म् । अ॒द्धि॒ । प्र॒मु॒क्त॒ इति॑ प्र - मु॒क्तः ॥ यस्याः॑ । ते । अ॒स्याः । कू॒रे । आ॒स॒न्न॒ ।
जु॒हो॒मि॑ । ए॒षाम् । ब॒न्धा॒ना॑म् । अ॒व॒स॒र्ज॒ना॒येत्य॑व॒-स॒र्ज॒ना॒य ॥ भूमिः॑ । इति॑ । त्वा॒ । जनाः॑ ।
वि॒दुः । नि॒र॒ऋ॒ति॒रिति॑ निः - ऋ॒तिः । 20

TS 4.2.5.4

इति । त्वा । अ॒हम् । परीतिं । वे॒द । वि॒श्वतः ॥ अ॒सु॒न्वन्तम् । अ॒य॒ज॒मा॒नम् । इ॒च्छ ।
स्ते॒नस्य॑ । इ॒त्याम् । तस्के॑रस्य । अ॒न्वि॒तिं । ए॒षि ॥ अ॒न्यम् । अ॒स्मत् । इ॒च्छ । सा । ते
। इ॒त्या । नमः॑ । दे॒वि । नि॒रु॒क्त॒ इति॑ निः - ऋ॒ते । तु॒भ्यम् । अ॒स्तु ॥ दे॒वीम् । अ॒हम्
। नि॒रु॒क्त॒मि॒ति॒ निः- ऋ॒तिम् । व॒न्द॒मा॒नः । पि॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । दु॒स्ये । व॒चो॑भि॒रिति॑
व॒चः - भिः ॥ वि॒श्वस्य॑ । या । जा॒य॒मा॒नस्य॑ । वे॒द । शि॒रः॑ शि॒र इति॑ शि॒रः-शि॒रः । प्र॒तीतिं॑
। सू॒री । वी॒तिं । च॒ष्टे ॥ नि॒वेश॑न॒ इति॑ नि - वे॒श॑नः । सु॒ङ्ग॑म॒न॒ इति॑ सं - ग॒म॑नः । व॒सू॒नाम्
। वि॒श्वी॑ । रू॒पा । अ॒भी॒तिं । च॒ष्टे । 21

TS 4.2.5.5

श॒ची॑भि॒रिति॑ श॒चिं - भिः ॥ दे॒वः । इ॒व । स॒वि॒ता । स॒त्य॒ध॒र्मो॒ति॒ स॒त्य - ध॒र्मा । इ॒न्द्रः । न
। त॒स्थौ । स॒म॒र इति॑ सं - अ॒रे । प॒थी॒नाम् ॥ स॒मि॒तिं । व॒र॒त्राः । द॒धा॒त॒न॒ । नि॒रि॒तिं ।
आ॒हा॒वा॒नि॒त्या॑ - हा॒वान् । कृ॒णो॒त॒न॒ ॥ सि॒ञ्च॒म॒है । अ॒व॒टम् । उ॒द्रि॒ण॑म् । व॒यम् । वि॒श्वी॑ ।
अ॒हो॑ । अ॒द॒स्तम् । अ॒क्षि॑तम् ॥ नि॒ष्कृ॑ता॒हा॒व॒मि॒ति॒ नि॒ष्कृ॑त - आ॒हा॒वम् । अ॒व॒टम् । सु॒व॒र॒त्र॒मि॒तिं
सु - व॒र॒त्रम् । सु॒षे॒च॒न॒मि॒ति॒ सु - से॒च॒नम् ॥ उ॒द्रि॒ण॑म् । सि॒ञ्चे । अ॒क्षि॑तम् ॥ सी॒रा॑ । यु॒ञ्ज॒न्ति॑
। क॒व॒यः । यु॒गा । वी॒तिं । त॒न्व॒ते । पृ॒थक् ॥ धी॒राः॑ । दे॒वेषु॑ । सु॒म॒या ॥ यु॒न॒क्तं । सी॒रा॑
। वी॒तिं । यु॒गा । त॒नो॒त॒ । कृ॒ते । यो॒नौ॑ । व॒प॒त॒ । इ॒ह । 22

TS 4.2.5.6

बी॒जम् ॥ गि॒रा । च॒ । श्रु॒ष्टिः । स॒भ॒रा इति॑ स॒भ॒राः । अ॒स॒त् । नः॑ । ने॒दी॒यः । इ॒त् । सृ॒ण्यो॑
। प॒क्रम् । ए॒ति॑ । अ॒य॒त् ॥ ला॒ङ्ग॒लम् । प॒वी॒र॒वम् । सु॒शे॒व॒मि॒ति॒ सु - शे॒वम् । सु॒म॒ति॒थ्स॒र्वि॒तिं
सु॒म॒ति - थ्स॒रु ॥ उ॒दि॒तिं । इ॒त् । कृ॒ष॒ति॒ । गा॒म् । अ॒वि॑म् । प्र॒फ॒र्व्य॒मि॒ति॒ प्र॒फ॒र्व्यम् । च॒
। पी॒वं॒रीम् ॥ प्र॒स्था॒व॒दि॒ति॒ प्र॒स्थ॒व॒त् । र॒थ॒वा॒ह॒न॒मि॒ति॒ रथ - वा॒ह॒नम् ॥ शु॒नम् । नः॑ । फा॒लाः॑
। वी॒तिं । तु॒द॒न्तु॑ । भू॒मि॑म् । शु॒नम् । की॒ना॒शाः॑ । अ॒भी॒तिं । य॒न्तु॑ । वा॒हान् ॥ शु॒नम् ।

पुर्जन्यः । मधुना । पयोभिरिति पयः - भिः । शुनासीरा । शुनम् । अस्मासु । धत्तम् ॥
 कामम् । कामदुघ इति काम - दुघे । धुक्ष्व । मित्राय () । वरुणाय । च ॥ इन्द्राय ।
 अग्र्यै । पूष्णे । ओषधीभ्य इत्योषधि - भ्यः । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः ॥ घृतेन । सीतां
 । मधुना । समक्तेति सम् - अक्ता । विश्वैः । देवैः । अनुमतेत्यनु-मता । मरुद्भिरिति मरुत्
 -भिः ॥ ऊर्जस्वती । पयसा । पिन्वमाना । अस्मान् । सीते । पयसा । अभ्याववृथस्वेत्यभि
 - आववृथस्व ॥ 23

(समोकसौ-विश्वरूपे-विदुर्निर्ऋति-रभि चष्ट-इह-मित्राय-द्वाविंशतिश्च) (A5)

TS 4.2.6.1

याः । जाताः । ओषधयः । देवेभ्यः । त्रियुगमिति त्रि-युगम् । पुरा ॥ मन्दामि । बभ्रूणाम् ।
 अहम् । शतम् । धामानि । सप्त । च ॥ शतम् । वः । अबं । धामानि । सहस्रम् । उत ।
 वः । रुहः ॥ अथ । शतक्रत्व इति शत - क्रत्वः । यूयम् । इमम् । मे । अगदम् । कृत ॥
 पुष्पावतीरिति पुष्प-वतीः । प्रसूवतीरिति प्र - सूवतीः । फलिनीः । अफलाः । उत ॥ अश्वाः
 । इव । सजित्वरीरिति स - जित्वरीः । वीरुधः । पारयिष्णवः ॥ ओषधीः । इति । मातरः ।
 तत् । वः । देवीः । उपेति । ब्रुवे ॥ रपांसि । विघ्नतीरिति वि - घ्नतीः । इत् । रपः । 24

TS 4.2.6.2

चातयमानाः ॥ अश्वत्थे । वः । निषदन्मिति नि - सदनम् । पुर्णे । वः । वसतिः । कृता
 ॥ गोभाज इति गो - भाजः । इत् । किल । असुथ । यत् । सनवथ । पूरुषम् ॥ यत्
 । अहम् । वाजयन् । इमाः । ओषधीः । हस्तैः । आदुध इत्या-दुधे ॥ आत्मा । यक्ष्मस्य
 । नश्यति । पुरा । जीवगृभ इति जीव - गृभः । यथा ॥ यत् । ओषधयः । संगच्छन्त
 इति सं - गच्छन्ते । राजानः । समिताविति सं - इतौ । इव ॥ विप्रः । सः । उच्यते ।
 भिषक् । रक्षोहेति रक्षः - हा । अमीवचातन् इत्यमीव - चातनः ॥ निष्कृतिरिति निः-कृतिः ।

नामं । वः । माता । अथ । यूयम् । स्थ । संकृतीरिति सं - कृतीः ॥ सुराः । पुत्रिणीः ॥ 25

TS 4.2.6.3

स्थन् । यत् । आमयति । निरिति । कृत ॥ अन्या । वः । अन्याम् । अवतु । अन्या । अन्यस्याः । उपेति । अवत् ॥ ताः । सर्वाः । ओषधयः । सविदाना इति सं - वि-
दानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत् । वचः ॥ उदिति । शुष्माः । ओषधीनां । गावः ।
गोष्ठादिति गो - स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनिष्यन्तीनाम् । आत्मानम् । तव ।
पुरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठा इति परि - स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम् । अ-
क्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवाम् । रपः ॥ याः । 26

TS 4.2.6.4

ते । आतस्थुरित्यां - तस्थुः । आत्मानम् । याः । आविविशुरित्यां-विविशुः । परुः परुरिति
परुः - परुः ॥ ताः । ते । यक्षम् । वीति । बाधन्ताम् । उग्रः । मद्ध्यमशीरिति मद्ध्यम
- शीः । इव ॥ साकम् । यक्षम् । प्रेति । पत् । श्येनेन । किंकिदीविनां ॥ साकम् ।
वातस्य । धाज्यां । साकम् । नश्य । निहाकयेति नि - हाकया ॥ अश्वावतीमित्यश्व - वतीम्
। सोमवतीमिति सोम - वतीम् । ऊर्जयन्तीम् । उदोजसमित्युत् - ओजसम् ॥ एति । विथ्सि
। सर्वाः । ओषधीः । अस्मै । अरिष्टतातय इत्यरिष्ट - तातये ॥ याः । फलिनीः । याः ।
अफलाः । अपुष्पाः । याः । च । पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूता इति बृहस्पति - प्रसूताः ।
ताः । नः । मुञ्चन्तु । अश्वसः ॥ याः । 27

TS 4.2.6.5

ओषधयः । सोमराज्ञीरिति सोम - राज्ञीः । प्रविष्टा इति प्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तासां
। त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्- तमा । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ अवपतन्तीरित्यव
- पतन्तीः । अवदुन् । दिवः । ओषधयः । परि ॥ यम् । जीवम् । अश्ववामहै । न ।

सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप-शृण्वन्ति । याः । च । दूरम् । परांगता इति परा - गताः ॥ इह । सङ्गत्येति सं - गत्य । ताः । सर्वाः । अस्मै । समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि । वः () ॥ द्विपदिति द्वि-पत् । चतुष्पदिति चतुः-पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु । अनातुरमित्यना - तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञा ॥ यस्मै । करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन् । पारयामसि ॥ 28

(रपः - पत्रिणी- र्या - अशंसो याः - खनामि वो - ऽष्टादश च) (A6)

TS 4.2.7.1

मा । नः । हिंसीत् । जनिता । यः । पृथिव्याः । यः । वा । दिवम् । सत्यधर्मेति सत्य - धर्मा । जजान ॥ यः । च । अपः । चन्द्राः । बृहतीः । जजान । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ अभ्यावर्तस्वेत्यभि - आवर्तस्व । पृथिवि । यज्ञेन । पर्यसा । सह ॥ वृषाम् । ते । अग्निः । इषितः । अवेति । सर्पतु ॥ अग्रे । यत् । ते । शुक्रम् । यत् । चन्द्रम् । यत् । पूतम् । यत् । यज्ञियम् ॥ तत् । देवेभ्यः । भ्रामसि ॥ इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । 29

TS 4.2.7.2

दुदे । ऋतस्य । धाम्नः । अमृतस्य । योनेः ॥ एति । नः । गोषु । विशतु । एति । ओषधीषु । जहामि । सेदिम् । अनिराम् । अमीवाम् ॥ अग्रे । तव । श्रवः । वयः । महि । भ्राजन्ति । अर्चयः । विभावसो इति विभा - वसो ॥ बृहद्भानो इति बृहत् - भानो । शवसा । वाजम् । उक्थ्यम् । दधासि । दाशुषे । कवे ॥ इरज्यन् । अग्रे । प्रथयस्व । जन्तुभिरिति जन्तु-भिः । अस्मे इति । रायः । अमर्त्य ॥ सः । दुरशतस्य । वपुषः । वीति । राजसि । पृणक्षि । सानसिम् । रयिम् ॥ ऊर्जः । नपात् । जातवेद इति जात - वेदः ।

सुशस्तिभिरिति सुशस्ति - भिः । मन्दस्व । 30

TS 4.2.7.3

धीतिभिरिति धीति-भिः । हितः ॥ त्वे इति । इषः । समिति । दधुः । भूरिरेतसु इति भूरि - रेतसुः । चित्रोतय इति चित्र - ऊतयः । वामजाता इति वाम - जाताः ॥ पावकवर्चा इति पावक - वर्चाः । शुक्रवर्चा इति शुक्र - वर्चाः । अनूनवर्चा इत्यनून - वर्चाः । उदिति । इयूरुषि । भानुना ॥ पुत्रः । पितरा । विचरन्निति वि-चरन् । उपेति । अवसि । उमे इति । पृणक्षि । रोदसी इति ॥ ऋतावानमित्यृत - वानम् । महिषम् । विश्वचरुषणिमिति विश्व - चरुषणिम् । अग्निम् । सुम्नाय । दधिरे । पुरः । जनाः ॥ श्रुत्कर्णमिति श्रुत-कर्णम् । सप्रथस्तममिति सप्रथः-तमम् । त्वा । गिरा । दैव्यम् । मानुषा । युगा ॥ निष्कर्तारमिति निः - कर्तारम् । अद्धरस्य । प्रचेतसमिति प्र - चेतसम् । क्षयन्तम् । राधसे । महे ॥ रातिम् । भृगूणाम् । उशिजम् । कविक्रतुमिति कवि - क्रतुम् । पृणक्षि । सानसिम् । 31

TS 4.2.7.4

रयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचित इति परि - चितः । ऊर्ध्वचित इत्यूर्ध्व - चितः । श्रयद्धम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत् ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव । वाजस्य । सङ्गथ इति सं-गुथे ॥ समिति । ते । पयाशंसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्णियानि । अभिमातिषाह इत्यभिमाति - साहः ॥ आप्यायमान इत्या - प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवाशंसि । उत्तमानीत्युत् - तमानि । धिष्व ॥ 32

(आ - मन्दस्व - सानसि - मेकान्नचत्वारिंशच्च) (A7)

TS 4.2.8.1

अ॒भीति॑ । अ॒स्थात् । वि॒श्वाः । पृ॒त॑नाः । अ॒रा॑तीः । तत् । अ॒ग्निः । आ॒ह् । तत् । उ॒
। सोमः॑ । आ॒ह् ॥ बृ॒ह॒स्पतिः॑ । स॒वि॒ता । तत् । मे॒ । आ॒ह् । पू॒षा । मा॒ । अ॒धात् ।
सु॒कृ॒त॒स्येति॑ सु - कृ॒त॒स्य॑ । लो॒के ॥ यत् । अ॒क्र॑न्दः । प्र॒थ॒मम् । जा॒य॑मानः । उ॒द्य॒न्नित्यु॑त्-
यन् । स॒मु॒द्रात् । उ॒त । वा॒ । पु॒री॑षात् ॥ श्ये॒न॒स्य॑ । प॒क्षा । ह॒रि॒ण॒स्य॑ । बा॒हू इति॑ ।
उप॑स्तुतमित्युप॑ - स्तु॒तम् । जनि॑म । तत् । ते॒ । अ॒र्व॒न् ॥ अ॒पाम् । पृ॒ष्ठम् । अ॒सि॒ । योनिः॑
। अ॒ग्नेः । स॒मु॒द्रम् । अ॒भि॒तः । पि॒न्व॑मानम् ॥ व॒र्ध॑मानम् । म॒हः । 33

TS 4.2.8.2

एति॑ । च॒ । पु॒ष्के॑रम् । दि॒वः । मा॒त्र॑या । व॒रि॒णा । प्र॒थ॒स्व ॥ ब्र॒ह्म॑ । ज॒ज्ञा॒नम् । प्र॒थ॒मम्
। पु॒र॒स्ता॑त् । वी॒ति॑ । सी॒म॒तः । सु॒रु॒च॒ इति॑ सु - रु॒चः । वे॒नः । आ॒वः ॥ सः । बु॒द्धि॒याः
। उ॒प॒मा इत्यु॑प॒माः । अ॒स्य॒ । वि॒ष्ठा इति॑ वि॒स्थाः । स॒तः । च॒ । योनि॑म् । अ॒स॒तः
। च॒ । वि॒वः ॥ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ॑ इति॑ हि॒र॒ण्य॒ - ग॒र्भः । स॒मि॒ति॑ । अ॒व॒र्त॑त । अ॒ग्ने॑ । भू॒त॒स्य॑
। जा॒तः । प॒तिः । ए॒कः । आ॒सी॑त् ॥ सः । दा॒धा॒र । पृ॒थि॒वीम् । द्याम् । उ॒त । इ॒-
माम् । क॒स्मै॑ । दे॒वाय॑ । ह॒वि॒षा॑ । वि॒धे॒म् ॥ द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्द॒ । पृ॒थि॒वीम् । अ॒न्वि॒ति॑ । 34

TS 4.2.8.3

द्याम् । इ॒मम् । च॒ । योनि॑म् । अ॒न्वि॒ति॑ । यः । च॒ । पू॒र्वः ॥ तृ॒ती॒यम् । योनि॑म् ।
अ॒न्वि॒ति॑ । स॒ञ्च॒र॑न्त॒मि॒ति॑ सं - च॒र॑न्तम् । द्र॒प्सम् । जु॒हो॒मि॒ । अ॒न्वि॒ति॑ । स॒प्त । हो॒त्राः ॥
नमः॑ । अ॒स्तु॒ । स॒र्पे॑भ्यः । ये । के । च॒ । पृ॒थि॒वीम् । अनु॑ ॥ ये । अ॒न्त॒रि॑क्षे । ये ।
दि॒वि । ते॒भ्यः॑ । स॒र्पे॑भ्यः । नमः॑ ॥ ये । अ॒दः । रो॒च॒ने । दि॒वः । ये । वा॒ । सू॒र्य॑स्य ।
र॒श्मि॑षु ॥ ये॒षा॑म् । अ॒प्सि॒स्व॒त्य॑प्- सु । स॒दः । कृ॒तम् । ते॒भ्यः॑ । स॒र्पे॑भ्यः । नमः॑ ॥ याः
। इ॒ष॒वः । या॒तु॒धा॒ना॑ना॒मि॒ति॑ या॒तु॒ - धा॒ना॑ना॒म् () । ये । वा॒ । व॒न॒स्प॒तीन् । अनु॑ ॥ ये ।
वा॒ । अ॒व॒टे॑षु । शे॒र॑ते । ते॒भ्यः॑ । स॒र्पे॑भ्यः । नमः॑ ॥ 35

(महो - ऽनु - यातुधानाना - मेकादश च) (A8)

TS 4.2.9.1

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेति विश्व - कर्मणा । सुकृतेति सु - कृता ॥ मा । त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा । सुपर्ण इति सु - पर्णः । अव्यथमाना । पृथिवीम् । दृष्टु ॥ प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथ-
स्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः । असि । भूमिः । असि । अदितिः । असि । विश्वधाया इति विश्व - धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्री । पृथिवीम् । यच्छ । पृथिवीम् । दृष्टु । पृथिवीम् । मा । हिंसीः । विश्वस्मै । प्राणायेति प्रा - अनाय । अपानायेत्यप - अनाय । व्यानायेति वि - अनाय । उदानायेत्युत् - अनाय । प्रतिष्ठाया इति प्रति - स्थायै । 36

TS 4.2.9.2

चरित्राय । अग्निः । त्वा । अभीति । पातु । मृह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । शन्तमेनेति शं - तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ काण्डात्काण्डादिति काण्डात् - काण्डात् । प्ररोहन्तीति प्र - रोहन्ती । परुषःपरुष इति परुषः-परुषः । परि ॥ एवा । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च ॥ या । शतेन । प्रतनोषीति प्र - तनोषि । सहस्रेण । विरोहसीति वि-रोहसि ॥ तस्याः । ते । देवि । इष्टके । विधेम । हविषा । वयम् ॥ अषाढा । असि । सहमाना । सहस्व । अरातीः । सहस्व । अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः ॥ सहस्रवीर्येति सहस्र - वीर्या । 37

TS 4.2.9.3

असि । सा । मा । जिन्व ॥ मधु । वाताः । ऋतायत इत्यृत - यते । मधु । क्षरन्ति । सिन्धवः ॥ माद्धीः । नः । सन्तु । ओषधीः ॥ मधु । नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदिति मधु - मत् । पार्थिवम् । रजः ॥ मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता ॥

मधु॑मानि॒ति मधु॑-मा॒न् । नः॒ । वन॑स्पतिः । मधु॑मानि॒ति मधु॑ - मा॒न् । अ॒स्तु । सूर्यः॑ ॥
मा॒द्धीः॑ । गावः॑ । भ॒वन्तु॑ । नः॒ ॥ म॒ही । द्यौः॑ । पृथि॒वी । च॒ । नः॒ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् ।
मि॒मिक्ष॑ताम् ॥ पि॒पृता॑म् । नः॒ । भरी॑मभिरिति॒ भरी॑म - भिः॒ ॥ तत् । वि॒ष्णोः॑ । प॒र॒मम् । 38

TS 4.2.9.4

प॒दम् । सदा॑ । प॒श्यन्ति॑ । सूर्यः॑ ॥ दि॒वि । इ॒व । चक्षुः॑ । आ॒त॒त॒मित्या॑-त॒त॒म् ॥ ध्रु॒वा
। अ॒सि । पृथि॒वि । स॒ह॒स्व । पृ॒त॒न्य॒तः ॥ स्यू॒ता । दे॒वेभिः॑ । अ॒मृ॒तेन॑ । ए॒ति । अ॒गाः
॥ याः । ते॒ । अ॒ग्ने । सूर्ये॑ । रुचः॑ । उ॒द्य॒त इत्यु॑त् - य॒तः । दि॒वम् । आ॒त॒न्व॒न्तीत्या॑ -
त॒न्व॒न्ति॑ । र॒श्मिभि॑रिति॒ र॒श्मि - भिः॒ ॥ ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रु॒चे । जना॑य । नः॒ । कृ॒धि
॥ याः । वः॒ । दे॒वाः । सूर्ये॑ । रुचः॑ । गोषु॑ । अ॒श्वेषु॑ । याः । रुचः॑ ॥ इन्द्रा॑ग्नी इती॒न्द्र -
अ॒ग्नी । ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रुच॑म् । नः॒ । ध॒त्त । बृ॒ह॒स्प॒ते ॥ वि॒राडिति॑ वि - राट् । 39

TS 4.2.9.5

ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒य॒त् । स॒म्राडिति॑ स॒म्-राट् । ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒य॒त् । स्व॒राडिति॑ स्व - राट्
। ज्योतिः॑ । अ॒धा॒र॒य॒त् ॥ अ॒ग्ने । यु॒क्ष्व । हि । ये । तव॑ । अ॒श्वांसः॑ । दे॒व । सा॒ध॒वः
॥ अ॒र॑म् । वह॑न्ति । आ॒श॒वः ॥ यु॒क्ष्व । हि । दे॒व॒हू॒त॒मा॒नि॒ति दे॒व - हू॒त॒मा॒न् । अ॒श्वा॒न् ।
अ॒ग्ने । र॒थीः । इ॒व ॥ नी॒ति । हो॒ता । पू॒र्व्यः । स॒दुः ॥ द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्दु । पृथि॒वीम्
। अ॒न्वि॒ति । द्या॒म् । इ॒मम् । च॒ । यो॒नि॒म् । अ॒न्वि॒ति । यः । च॒ । पू॒र्वः ॥ तृ॒तीय॑म् ।
यो॒नि॒म् । अ॒न्वि॒ति । स॒ञ्च॒र॑न्त॒मिति॑ सं - च॒र॑न्त॒म् । द्र॒प्स॒म् । जु॒हो॒मि । अ॒न्वि॒ति । स॒प्त । 40

TS 4.2.9.6

हो॒त्राः॑ ॥ अ॒भू॒त् । इ॒दम् । वि॒श्व॑स्य । भु॒व॑नस्य । वा॒जि॑नम् । अ॒ग्नेः॑ । वै॒श्वान॑रस्य । च॒ ॥
अ॒ग्निः॑ । ज्योति॑षा । ज्योति॑ष्मान् । रु॒क्मः॑ । वर्च॑सा । वर्च॑स्वान् ॥ ऋ॒चे । त्वा॒ । रु॒चे
। त्वा॒ । स॒मि॒ति । इ॒त् । स्र॒व॒न्ति॑ । स॒रि॒तः॑ । न । धे॒नाः॑ ॥ अ॒न्तः॑ । हृ॒दा । म॒न॑सा ।

पूयमा॑नाः ॥ घृ॒तस्य॑ । धा॒राः । अ॒भीति॑ । चा॒क॒शीमि॑ ॥ हि॒र॒ण्ययः॑ । वे॒त॒सः । म॒द्व्ये ।
आ॒साम् ॥ तस्मि॑न् । सु॒पर्ण॑ इति॑ सु - पर्णः । म॒धुकृ॑दिति॑ मधु - कृत् । कु॒ला॒यी । भज॑न्
। आ॒स्ते । मधु॑ । दे॒वता॑भ्यः ॥ तस्य॑ । आ॒स॒ते । ह॒रयः॑ । स॒प्त । ती॒रे () । स्व॒धामि॑ति
स्व-धाम् । दुहा॑नाः । अ॒मृत॑स्य । धा॒राम् ॥ 41

(प्रति॑ष्ठायै - स॒हस्र॑वीर्या - प॒र॒मं - वि॒राट् - स॒प्त - ती॒रे - च॒त्वारि॑ च) (A9)

TS 4.2.10.1

आ॒दि॒त्यम् । गर्भ॑म् । पय॑सा । सु॒म॒ञ्ज॒निति॑ सं - अ॒ञ्ज॒न् । स॒हस्र॑स्य । प्र॒ति॒मा॒मिति॑ प्रति -
मा॒म् । वि॒श्वरू॑पमिति॑ वि॒श्व-रू॑पम् ॥ प॒रीति॑ । वृ॒डि॒ग्ध । ह॒रसा॑ । मा । अ॒भीति॑ । मृ॒क्षुः ।
श॒तायु॑षमिति॑ श॒त - आ॒युष॑म् । कृ॒णुहि॑ । ची॒यमा॑नः ॥ इ॒मम् । मा । हि॒ःसीः । द्वि॒पाद॑-
मिति॑ द्वि - पाद॑म् । प॒शूना॑म् । स॒हस्रा॑क्षेति॑ स॒हस्र॑ - अ॒क्ष । मे॒धे । एति॑ । ची॒यमा॑नः ॥
म॒युम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नीति॑ ।
सी॒दु ॥ वा॒तस्य॑ । ध्रा॒जिम् । वरु॑णस्य । ना॒भिम् । अ॒श्वम् । जु॒ज्ञान॑म् । स॒रि॒रस्य॑ । म॒-
द्व्ये ॥ शि॒शुम् । न॒दीना॑म् । ह॒रिम् । अ॒द्रि॒बुद्ध॑मित्य॒द्रि - बुद्ध॑म् । अ॒ग्रे । मा । हि॒ःसीः । 42

TS 4.2.10.2

प॒र॒मे । व्यो॑म॒निति॑ वि - ओ॒म॒न् ॥ इ॒मम् । मा । हि॒ःसीः । ए॒क॒श॒फ॒मित्ये॒क - श॒फ॒म् ।
प॒शूना॑म् । क॒नि॒क्र॒दम् । वा॒जिन॑म् । वा॒जि॒नेषु॑ ॥ गौ॒रम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
। तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नीति॑ । सी॒दु ॥ अ॒ज॒स्रम् । इ॒न्दुम् । अ॒रु॒षम् । भु॒र॒ण्युम् ।
अ॒ग्निम् । ई॒डे । पू॒र्वचि॑त्ता॒विति॑ पू॒र्व - चि॒त्तौ । नमो॑भिरिति॑ नमः - भिः ॥ सः । प॒र्व॒भि॒रिति॑ प॒र्व
- भिः । ऋ॒तु॒श इत्यृ॑तु - शः । क॒ल्प॑मानः । गा॒म् । मा । हि॒ःसीः । अ॒दि॒तिम् । वि॒राज॑मिति॑
वि - रा॒ज॑म् ॥ इ॒मम् । सु॒मु॒द्रम् । श॒तधा॑रमिति॑ श॒त - धा॒रम् । उ॒थ्स॑म् । व्य॒च्यमा॑नमिति॑ वि -
अ॒च्यमा॑नम् । भु॒व॑नस्य । म॒द्व्ये ॥ घृ॒तम् । दुहा॑नाम् । अ॒दि॒तिम् । जना॑य । अ॒ग्रे । मा । 43

TS 4.2.10.3

हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ ग॒व॒यम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नीति॑ । सी॒दु ॥ व॒ह॒न्त्रिम् । त्वष्टुः॑ । वरु॑णस्य । नाभि॑म्
 । अ॒वि॑म् । ज॒ज्ञा॒नाम् । रज॑सः । पर॑स्मात् ॥ म॒हीम् । सा॒ह॒स्त्रीम् । असु॑रस्य । मा॒याम् ।
 अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ इ॒माम् । ऊ॒र्णायु॑म् । वरु॑णस्य
 । मा॒याम् । त्वच॑म् । प॒शूनाम् । द्वि॒पदा॑मिति॒ द्वि - पदा॑म् । चतु॑ष्पदा॒मिति॒ चतुः॑ - प॒दाम् ॥
 त्वष्टुः॑ । प्र॒जा॒ना॒मिति॑ प्र - जा॒ना॑म् । प्र॒थ॒मम् । ज॒नि॒त्रम् । अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे ।
 व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ उ॒ष्ट्रम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । 44

TS 4.2.10.4

ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नीति॑ । सी॒दु ॥ यः । अ॒ग्निः । अ॒ग्नेः ।
 तप॑सः । अधी॑ति । जा॒तः । शोचा॑त् । पृ॒थि॒व्याः । उ॒त । वा । दि॒वः । परि॑ ॥ येन॑ ।
 प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । वि॒श्वक॑र्मेति॒ विश्व॑ - क॒र्मा । व्या॒न॒डिति॑ वि - आ॒न॒ट् । तम् । अ॒ग्ने ।
 हेडः॑ । परी॑ति । ते । वृ॒ण॒क्तु ॥ अ॒जा । हि । अ॒ग्नेः । अ॒ज॒नि॒ष्ट । गर्भा॑त् । सा । वै ।
 अ॒प॒श्यत् । ज॒नि॒ता॒रम् । अ॒ग्रे ॥ तया॑ । रो॒ह॑म् । आ॒य॒न् । उपे॑ति । मे॒द्व्या॑सः । तया॑ ।
 दे॒वाः । दे॒वता॑म् । अ॒ग्रे । आ॒य॒न् ॥ श॒र॒भम् () । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नीति॑ । सी॒दु ॥ 45

(अग्ने मा हि॒ऽसी - र॒ग्ने मोष्ट॑मा - र॒ण्यम॑नु - श॒र॒भन् - नव॑ च) (A10)

TS 4.2.11.1

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्रं - अ॒ग्नी । रो॒च॒ना । दि॒वः । परी॑ति । वा॒जेषु॑ । भू॒ष॒थः ॥ तत् । वा॒म्
 । चे॒ति । प्रे॒ति । वी॒र्य॑म् ॥ श्रथ॑त् । वृ॒त्रम् । उ॒त । स॒नो॒ति । वा॒जम् । इन्द्रा॑ । यः

। अ॒ग्नी इति॑ । स॒ह॒री इति॑ स - ह॒री । स॒प॒र्यात् ॥ इ॒र॒ज्यन्ता॑ । व॒सु॒व्यस्य॑ । भूरेः॑ । स॒ह॒स्त॒मेति॑ स॒हः - त॒मा । स॒ह॒सा । वा॒ज॒यन्तेति॑ वाज - यन्ता॑ ॥ प्रेति॑ । च॒र॒ष॒णिभ्य॑ इति॑ च॒र॒ष॒णिभ्यः॑ । पृ॒त॒ना । ह॒वेषु॑ । प्रेति॑ । पृ॒थि॒व्याः । रि॒रि॒चाथे॑ इति॑ । दि॒वः । च ॥ प्रेति॑ । सि॒न्धुभ्य॑ इति॑ सि॒न्धु - भ्यः॑ । प्रेति॑ । गि॒रिभ्य॑ इति॑ गि॒रि - भ्यः॑ । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि - त्वा । प्रेति॑ । इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र - अ॒ग्नी । वि॒श्वा । भु॒व॒ना । अतीति॑ । अ॒न्या ॥ मरु॑तः । यस्य॑ । हि । 46

TS 4.2.11.2

क्ष॒यै । पा॒थ । दि॒वः । वि॒म॒ह॒स इति॑ वि - म॒ह॒सः ॥ सः । सु॒गो॒पात॑म॒ इति॑ सु॒गो॒प - त॒मः । ज॒नः ॥ य॒ज्ञिः । वा । य॒ज्ञ॒वा॒ह॒स इति॑ य॒ज्ञ - वा॒ह॒सः । वि॒प्र॒स्य । वा । म॒ती॒नाम् ॥ मरु॑तः । शृ॒णु॒त । ह॒व॑म् ॥ श्रि॒यसे॑ । क॒म् । भा॒नु॒भिरिति॑ भा॒नु - भिः॑ । स॒मि॒ति । मि॒मि॒क्षिरे॑ । ते । र॒श्मि॒भिरिति॑ र॒श्मि - भिः॑ । ते । ऋ॒क्॒भिरित्यृ॒क् - भिः॑ । सु॒खा॒दय॑ इति॑ सु - खा॒दयः॑ ॥ ते । वा॒शी॒म॒न्त॒ इति॑ वा॒शि - म॒न्तः । इ॒ष्मि॒णः । अ॒भी॒र॒वः । वि॒द्रे । प्रि॒यस्य॑ । मा॒रु॑तस्य । धा॒म॒नः ॥ अ॒वेति॑ । ते । हे॒डः । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒म॒मित्यु॑त् - त॒मम् ॥ क॒या । नः । चि॒त्रः । ए॒ति । भु॒व॒त् । ऊ॒ती । स॒दा॒वृ॒ध इति॑ स॒दा - वृ॒धः । स॒खा । क॒या । श॒चि॑ष्ठया । वृ॒ता ॥ 47

TS 4.2.11.3

कः । अ॒द्य । यु॒क्ते । धु॒रि । गाः । ऋ॒त॒स्य । शि॒मी॒व॒तः । भा॒मि॒नः । दु॒र॒ह॒णा॒यू॒निति॑ दुः - ह॒णा॒यू॒न् ॥ आ॒स॒न्नि॒षू॒नित्या॒सन् - इ॒षू॒न् । ह॒थ्स्व॒स इति॑ ह॒थ्सु॑ - अ॒सः । म॒यो॒भू॒निति॑ म॒यः - भू॒न् । यः । ए॒षाम् । भृ॒त्याम् । ऋ॒ण॒ध॒त् । सः । जी॒वा॒त् ॥ अ॒ग्रे । न॒य । ए॒ति । दे॒वा॒ना॑म् । श॒म् । नः । भ॒व॒न्तु । वा॒जे॒वा॒ज इति॑ वा॒जे - वा॒जे ॥ अ॒प्ति॒स्व॒त्य॑प् - सु । अ॒ग्रे । स॒धिः । त॒व । सः । ओ॒ष॒धीः । अ॒न्वि॒ति । रु॒द्ध॒य॒से ॥ ग॒र्भे । स॒न् । जा॒य॒से । पु॒नः ॥ वृ॒षा । सो॒म । द्यु॒मा॒निति॑ द्यु॒मा॒न् । अ॒सि । वृ॒षा । दे॒व । वृ॒ष॒व॒त इति॑ वृ॒ष॒व॒तः ॥ वृ॒षा । ध॒र्मा॒णि । दु॒धि॒षे ॥ इ॒मम् । मे॒ () । व॒रु॒ण । त॒त् । त्वा । या॒मि । त्व॒म् । नः । अ॒ग्रे । सः । त्व॒म् । नः । अ॒ग्रे ॥ 48

(हि - वृता - म - एकादश च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(विष्णोः क्रमोऽसि - दिवस्प - र्यन्नपते - ऽपेतु - समितुं - या जाता - मा नो हिंसी - दुभ्यंस्थाद्
- ध्रुवा - ऽस्यादित्यङ्गर्भ - मिन्द्राग्नी रोच - नैकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(विष्णो - रस्मिन् हव्ये - ति त्वाऽहं - धीतिभि - र.होत्रा - अष्टाचत्वारिंशत्)

first and last padam of SEcOnd praSnam of 4th kANDam

(विष्णोः क्रमोऽसि - त्वन्नो अग्रे स त्वन्नो अग्रे)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.2.1 appendix

4.2.11.2 -अव ते हेडु > 1, उदुत्तमं >2

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेना(ग्म)सि शिश्रथः कृतानि ॥

उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाऽधमं विमध्यमः श्रथाय ।

अथा वयमादित्य व्रते तवाऽनागसो अदितये स्याम ॥

(appearing in TS 1.5.11.3)

4.2.11.3 - अग्ने नया > 3, ऽऽदेवानाः >4

अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्रवांम तदनु प्रवोदुं ।

अग्नि विद्वान्त्स यंजाथ सेदु होता सो अध्वरान्त्स स ऋतून् कल्पयाति ॥ (appearing in TS 1.1.14.3 अन्द् 4)

4.2.11.3 - शन्नो भवन्तु > 5, वाजेवाजे >6

मितद्रवः सहस्रसा मेधसाता सनिष्यवः ।

महो ये रत्नः समिथेषु जग्निरे शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु ॥

वाजेवाजे ऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता ऋतज्ञाः ॥

(appearing in TS 1.7.8.2)

4.2.11.3 - इमं मे वरुण > 7, तत्त्वां यामि >8

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय । त्वामवस्युरा चंके ॥

तत्त्वा॑ यामि॒ ब्रह्म॑णा॒ वन्द॑मान॒स्तदा॒ शो॑स्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।

अहे॑डमानो वरुणे॒ह बो॒ध्युरु॑श॒स॒ मा न॒ आयुः॑ प्रमोषीः ॥ (appearing in TS 2.1.11.6)

4.2.11.3 - त्वं नो॑ अ॒ग्ने > 9, स त्वं नो॑ अ॒ग्ने > 10

त्वं नो॑ अ॒ग्ने वरु॑णस्य वि॒द्वान् दे॒वस्य॒ हेडो॑ऽव॒ यासि॑ सी॒ष्ठाः ।

यजि॑ष्ठो वह्नि॑ तमः॒ शोशु॑चानो॒ विश्वा॒ द्वेषा॑ऽसि॒ प्रमु॑मुग्ध्य॒स्मत् ॥

स त्वं नो॑ अ॒ग्ने ऽव॒मो भ॑वो॒ती नेदि॑ष्ठो अ॒स्या उ॒षसो॒ व्यु॑ष्टौ ।

अव॑ यक्ष्व नो॒ वरु॑ण॒ ररा॑णो वी॒हि मृ॑डीक॒ सु॒हवो॑ न एधि ॥

(appearing in TS- 2.5.12.3 अन्द् 4)